

Žabí manévry na většině lokalit na Vysočině už proběhly

11.5.2023 - Eva Neuwirthová | Krajský úřad Kraje Vysočina

Za příznivých podmínek, teploty nad 10 oC a deštivého počasí, se uskuteční hlavní tah obojživelníků masivně ve velmi krátkém období a úhyn je pak obrovský.

Někdy je tah přerušen delšími úseky nízkých teplot a celý průběh tahu se pak rozloží do delší doby. Tah na mnoha lokalitách na Vysočině začal koncem března. Pak následovalo mnoho chladných dnů a rozmnožování bylo většinou přerušeno. V poslední dubnové dekádě s teplotami někde i okolo 15 °C byly žabí manévry na většině míst ukončeny.

Nejčastějším druhem zaznamenaným v souvislosti s jarním tahem za rozmnožováním je ropucha obecná. Už během cesty k vodě bojují samečci o svou nevěstu, takže na silnici je možné vidět samičku, která si na zádech veze často i více samečků. Tím spíše jsou pak ale pomalejší při překonávání komunikací. Navíc se někdy stává, že se samička pod tíhou samců utopí, populace samečků je totiž mnohem početnější.

Jinak tiché ropuchy se v té době najednou projevují i hlasově, samečci vydávají obranné zvuky jako „kvoak-kvoak-kvoak“ nebo „ong-ong-ong“. Protože nemají vyvinutý hrdelní rezonátor, jde o pouze jemné spíše naříkající zvuky. Objímavý reflex samců je silný, takže ho vyvolají i předměty, které samičku připomínají jen vzdáleně. I prst vložený do vody mezi pářící se ropuchy často splete hned několik samečků. Zmíněné kouzlení přírody spočívá také ve schopnosti najít „své“ místo, a to i přes výrazné změny v krajině. Schopnost najít své místo vzniku bývá vysvětlována výbornou lokální pamětí.

Pro zamezení ztrát obojživelníků putujících za rozmnožením je třeba realizovat různá opatření. Tím nejběžnějším opatřením je instalace dočasných bariér, tedy foliových pásů navádějící obojživelníky do propustků, kterými se dostanou na druhou stranu komunikace a mohou bez úhony pokračovat dále ke svému cíli. V případě, že propustky chybí, je třeba využít zachytné kyblíky a obojživelníky přenášet. V místech, kde je pozorována mortalita velkého množství určitého druhu obojživelníků nebo pokud se jedná o migrační kolizní místo pro několik druhů obojživelníků (kromě ropuchy obecné, např. blatnice skvrnitá, nebo čolků), je třeba uvažovat o trvalých zábranách. Přesun obojživelníků k vodě se pak uskuteční zcela přirozeně bez nutného zásahu člověka, odpadá i potřeba zachytit dobu jarního tahu. Další velkou výhodou trvalých zábran je možnost řešení i zpětného tahu obojživelníků, tedy dospělých obojživelníků vracejících se zpět z vodních ploch na svá stanoviště i drobných metamorfovaných žabiček putujících z rozmnožiště do okolí. Aby byla opatření v dané lokalitě účinná, je třeba mít o lokalitě dostatek údajů. Někdy postačí v lokalitě realizovat pouze technické drobné úpravy, např. instalaci bermy v případě, že se cesta obojživelníků k vodě komplikuje nutností překonat výškovou překážku (sdružené objekty rybníků, existence betonových prahů v bezpečnostních přelivech).

„Dočasné zábrany jsou instalovány na mnoha místech v kraji, například u vodní nádrže Vír, u Petrávče, u Dobroučova, u Borů a Nad Svitákem. Trvalé zábrany jsou u Panského rybníka u Kamenice u Jihlavy, zde jsou evidovány ropucha obecná, blatnice skvrnitá, rosnička zelená, čolek obecný. Tyto oboustranné zábrany byly zbudovány v délce 280 m na silnici třetí třídy č. 351 z Kamenice do Třebíče a stály cca 1,1 milionu korun. Od roku 2015, kdy je sledována jejich funkčnost, je zřejmý přínos pro tuto lokalitu. V místě trvalých zábran byla mortalita úplně eliminována a na okrajích zábran byla snížena na úroveň několika jedinců za rok. Připravuje se projekt trvalých zábran

i u rybníka Jarošovský Kacíř u Zárubic na Třebíčsku za finančního přispění z Operačního programu Životní prostředí, o dalších se pak uvažuje," popsal radní Kraje Vysočina pro oblast vodního a lesního hospodářství, zemědělství a životní prostředí Pavel Hájek a doplňuje: „V Kraji Vysočina se snažíme podporovat sledování a zabezpečování těchto kolizních úseků. Kolizních míst však z důvodu houstnoucí dopravy přibývá. Je to velký problém, pokud totiž dochází v době jarního tahu v místní populaci k úbytku 25 % a více, hrozí celé populaci postupný zánik. Všem, kdo se snaží řešit mortalitu migrujících obojživelníků ať už za podpory kraje či dobrovolně, je třeba poděkovat.“

- Více informací: Martina Kratochvílová, odbor životního prostředí a zemědělství
Krajský úřad Kraje Vysočina
- tisk@kr-vysocina.cz

https://www.kr-vysocina.cz/vismo/dokumenty2.asp?id=4120323&id_org=450008